

TELEGRAFUL ROMÂN.

N^{ro} 25. ANULU XI.

Sabiu 28. Martiu 1863.

Telegraful este de doua ori pe septimana: joi si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditorul foiei; pe afara la c. r. poste, cu banii, prin scrisori francate, adresate catre espeditor. Pretiul prenumeratiunii pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua ora cu 5 1/2 cr. s pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Adress'a Comitetului Centrale alu Districtului Fagarasiului catra M. Sea Imperatoriulu.

Maiestate Cesaro Regia Apostolica!

Mare-Principe si Dóme clementissime!

Prémilitu subsemnatulu Comitetu centrale alu Districtului Tieri Fagarasiului in Transilvani'a pururea credinciosu si leale catra Inaltulu Tronu si August'a Dinastia a Maiestatiei Tele sacratissime, cuprinsu de cea mai adunca multumire pentru altissim'a diploma din 20 Octombrie 1860, prin care Maiestatea T'a Apostolica Te ai induratu a charesi imperiului austriacu regime constitutiunale si patriei nostre din vechile eii institutiuni restaurarea acelei parti tuturor poporeloru binevenita prelenga schimbări afundu taiatóre in favórea classelor mai inante ne'ndrptatite spre vieti'a politica; — petrunsu de cea mai adunca recunoscintia pentru prégratiós'a Instructiune despre regularea provisoria a constitutiunei municipale a comitatelor, districtelor si scaunelor estradata in urm'a altissimelor resolutiunei din 27 Noembrie si 12 Dec. 1861, pre acarei base sau fundatu si organisatu acestu Comitetu centrale in spiritulu susulaudatei diplome; — in preinduratu rescriptu dto 26 Fauru a. c. nr. aulicu 897 direptatu comisiunei centrali a Comitatului Solnocului internu cu gratiosulu decretu reg. Guberniale de dto 4 Martiu nr. 7739 nóue cuminecatu, afla ocasiunea propice de nou a-si esprima cu cea mai profunda umilintia sentemintele sele de omagiu si devotiune cátra august'a persóna a Maiestatiei Tele Cesaro Regie.

Maiestatea T'a sacratissima prin acestu actu de nou Te-ai induratu a esprima altissim'a tare vointia de a sustiené autonomi'a Transilvaniei fatia cu regatul Ungariei, de a garantá egal'a participare a tuturor locuitorilor acestei provincie fara distinctiune de nationalitate si religiune la drepturile politice, apoi ce e mai pre susu de tóte a ne assecurá cátu mai curend'a infiintiare a unei diete transilvane, cá in fine definitivu sa se reguleze atátu referintiele interne spre satisfactiunea tuturor nationalitatiloru, cátu si relatiunile acestui Mare principatu cátra monarchi'a intréga.

Maiestate Ces. Reg. Apostolica!

Acésta parintésca cura, acésta staruintia neclatita, acésta pregratiós'a sollicitudine spre fericitarea poporatiuniloru transilvane sunt emanatiuni maestatece, cari neci intr'unu modu le putem trece cu vederea, si cari dandu-ne nóua si vii'a sperantia, cumca inceputurile ce dejá ni se presintédia de unu tempu in cóce favoritóre, curendu se voru preface in gustare stabile, totu odata ne umplu de gratetudene nemarginita, si care prin acésta prémilita manifestatiune venimu a o esprima cu cea mai profunda veneratiune si fiésca pietate, fiindu a pururea

Ai Maiestatiei Tele sacritissime

Cei mai umiliti servi si précredinciosi suditi

Fagarasiu in 24 Martiu 1863.

Comitetulu centrale alu districtului Tieri Fagarasiului.

Resultatele sessiunei dietale.

„Press'a din Vien'a“ are sub titlulu acest'a unu articolu de fondu, care pentru insemnatatea lui 'lu reproducemu in totu cuprinsulu. „Afara de diet'a Boemica, a carei sessiune se amaná pana la 18 Aprilie, de cea Galitiana ce se suspinse in 9 Februaru fara de

a se fi mai deschisu paná acum, in fine afara de diet'a municipale Triestina tote celelalte diete dupa 2 1/2 luni si-au incheiatu sessiunea a dóu'a. Resultatu e relative forte indestulitoru. Nainte de tote — si va potea gratulá ministeriulu, c'a reusitu cu cercarea de a pune se lucre 15 astfelu de parlamente dintrodata si ca afara de cateva demonstratiunei isolate dietele nau insuflatu grija regimului in privinti'a constitutiunei. Aceast'a vine a se multumi pe deoparte straordinarei moderatiuni si prudentie, cu care processera dietele, si dealt'a apriatei prevenirii, cu carea reprezentantii regimului cercara a evitá cu binele ori ce diferentia mai seriosa. Afara de diet'a Boema, tote celelalte se nevoira, ase tinea strinsu de marginile competintiei dietale si a se ocupá cu lucruri practice. Cucatu este de lucratu mai multu in aceasta privintia pentrua delaturá gramadile de rele din epocele trecute, cu atát'a fu mai usioru a resistá tentatiunei de a se amestecá in cestiuni generale politice si de a usurpá competinti'a senatului imper. Unu prospectu asup'a rezultatelor dietelor documenteaza activitatea practica a reprezentantiloru provinciale.

Intre lucrurile legislative ale dietelor celu d'antain e legea comunala, si infiintiarea eii e resultatu principalu alu sessiunei. Provisoriulu, celu creá legea comunala din 1849, se apropia de sfarsitu, pe base nóue sanatóse se va potea desvoltá o via viatia comunala, comunele nu voru mai fi pilele, cu care se se mai joce volnici'a birocratica cá pana acumu, ci conservándusi cu zelu autonomi'a, ce li se da, voru forma zidurile fundamentale cele dorite demultu si cu dorere ale organizatiunei politice libere. La votarea acelei legi reprezentantiele singulare au consideratu interesele particulare ale tieriloru sele; uniformitate in coerintia cu acést'a intr'adeveru nue semnu caracteristicu alu decisiunelor aduse, dar divergintiele nu facu stricare totului. Disparitati in parte nu cumpanescu multu; caci in fine totu e lucru secundaru, daca d. e. un'a dieta pune pre amplotatii in corpulu de alegere intailea si alt'a intr'alu treilea.

Considerare'a deosebita pretindu aci numai intrebarile de principii si in privinti'a aceasta e unu fenomenu imbucuratori, ca cea mai importanta din cestiunile de principii, escinderea proprietarimei mari, sa resolutu camu cu uniformitate. Din 15 diete 14 sau enunciatu incontr'a escinderei; a 15. adeca a Bucovinei, unde se scie ca cá si in Galiti'a combinarea proprietarimei mari cu comun'a n'a fostu realisata cumu sa cade neci candu, a dechiaratu convenibila escinderea facultativa. Reintorcerei pusatiunei privelegiale a nobilimei prin acele decisiuni comune i sa pusu piedeca tare pentru totu deuna. Unoru diete li sa parutu, catrebue sa despagueasca pre proprietarimea mare pentru perderea positiunei ei esceptionale si sa o scuteasca de pretensiuni neproportionate materiale din partea comunelor prin aceea, ca li detera in reprezentanti'a comunala voturi virile; altele, anume ceea din Austri'a de susu si Stiria au refusat in principiu darea voturilor virile; cea morava au impacatu pre proprietarii mari prin aceea ca celoru ce au proprietate de 200 juguri, li-a concesu mantinerea unoru mesuru politiane si óre care influentia asup'a averei comunei din casu in casu.

In dietele mai mici, precum e in cea in Salisburgu, Tirolu, Voralberg, a amesuratu referintieloru economice deacolo, firesce tota cestiunea navá mare insemnatate.

O resolve multu mai diferita decatu aceast'a aflá cestiunearepresentantiloru cercuale. Din cele 15 diete 4 (Moravi'a, Silesi'a, Tirolulu, si Dalmati'a) au decisu a introduce re-

presentanțiile cercuale sau districtuale, și diet'a Boema fără îndoială va urma acestu exemplu, 9' altele (Austria de Jos și de Susu, Bucovina, Salisburg, Carintia, Carniola, Vorarlberg, Goritia,) au refuzat introducerea acestor membre medii între comune și comitetele țării, pe când dieta Stiriei decise refuzarea numai de astădată și va mai lua odată cestiunea la dezbateri în sesiunea următoare.

Cumpanidu-se că numai estensiunea mai mare teritorială recomandă experimentul cu reprezentanțiile cercuale, divergența acestei rezoluții se va afla a fi fundată și a conrespunde împrejurărilor, deca reprezentanțiile țărilor mai mici, ale caror comitete sunt mai puțin înserinate, lasă la o parte acelu experimentu. (Va urma.)

Sabiu în 27. Apr. Din congregațiunea comitatului Clusului accentuăm din câte se pertracta, precum citirea mai multor decrete guberniale, a rezoluției imperatice către Solnocul dinlăuntru, adresă către Mai. Sea pentru delaturarea mai multor gravamine etc. numai trei episoade: ună pararelă, ce o trage d. Hoszu (Român) între influența, ce o avură Românii în comitetele comitatense la a. 1861 și între ceea-ce o au acum, din carea rezultă, că adă Românii stau cu multu mai reu, decât atunci; altă gravamină d. Dimitriu Mog'a asupra apăsărilor, ce se facu Românilor din partea Magiarilor dintr'unu colțu de țară până în celălaltu; în fine cuventulu bar. Iojic'a, care într'unu discursu lungu adresându-se către Magiari și Români, îi îndemna la unitate și că să se păzească de omennii cu interese false, ce din 1848 începea circa a rumpe această unitate. Caracteristicu e, că d. Baronu marturisă și cu această ocaziune, că se trage din vicia românească, dar adăuse, că e Magiaru cu trup și cu sufletu. — (Ore din câte părți e compus d. Baronu, deca cu născerea e Român, ear cu trupulu și cu sufletulu Magiaru?)

Din Sacele lângă Brășov ni se scrie, că în 16 Martiu se înmormântă Georgiu Butanachi din satulu Turchesiu, unul din cei mai de frunte Saceleni. În mormântarea se severă prin 30 Preoți și se înfrumetă prin o cuventare aleasă a P. Protopopu I. Popasu. Reposatulu lăsat pentru școlă din Turchesiu 400 fl., — monumentu cu atâtă mai frumosu, cu câtu e mai rar prin Sacele, unde simțulu pentru binele comunu e rece, încâtu n'aru crede cine-va. Corespundentele amintesc și ni se pare cu totu dreptulu de disordine, ce domnesce la astfelu de ocazii nu numai între popor, care stă și merge cum dă intempleră că o turmă gonită, ci și între preoți, între care încă adesea nici bună cuviință întru respectarea betranetilor nu se observa. — Dl. Cons. de instrucțiune Dr. Vasiciu a lasat prin școle multe semănțe bune, asiă se spuse, că a trasu atențiunea școlarilor și a învietoarelor asupra părții sanitare a educațiunii, au esamenat cu deamănăntulu din toate obiectele etc. —

(Încă unu exemplu de justitia constituțională!) Din Slimnicu ni se scrie, că în urm'a focului celui mare din săptămânile trecute locuitorii Sasi îndată începura a pradă pe întrecute padurile, de care această comună e foarte avută, fără nici o crutiare. Panacându-se desceptara-dupa obicei și Românii, Sasi și umpluseră curțile și ciopliseră lemnele carate. Acum ești o comisiune, carea mai întâi află, că în Slimnicu „domnesce disordinea“, apoi demandă, că nimenea să nu aducă fără 26 derabe de lemne; și juratii sasi acum umbla pe la Români de cauta, nu cum-va au adus vreunulu bietulu cu vr'unu derabu mai multu. Și asiă Românulu, de va fi adus unu lemn ori două preste numărulu defiptu, dă de belea; ear Sasulu, care și-a caratu poate 30-40, rămâne omu de omenia! —

Adunarea Comitetului din Alb'a inferioare.

Abrudu-satu în 14/26 Martiu 1863.

(Urmare și încheiere din nr. trecut).

În următoarea zi, 12/24 Martiu, continuându-se Sedința și citindu-se protocolulu din ziua trecută, sau autenticatu; apoi la ordinea zilei au fost citirea mai departe a decretelor guverniale, astfelu au fost: Rezoluțiunea imperaticea către Comitatulu Solnoculu. Aici, sculându-se oratorii magiari Zeik, Kemény și alții, au propus, că: deorece Representațiunea Solnoculu se împotivesce chiaru legilor și constituțiunii lor, să se pună la o parte, ceea ce sau și aprobatu din partea majorității, — minoritatea română îndată,

prin oratorii sei dd. Canonici Papfalvi și Negrutiu, și prin d. Nicolă au apărut acea Rezoluțiune, cu totă scumpătatea, de aceea din partea acestă sau și proiectatu votu de multumire Maiestatei Sele c. r. apostolice. — S'au citit apoi Decretulu pentru înființarea caselor alodiale prin comune; altulu pentru organizarea notariatelor comunale, și în fine pentru încorporarea Solnoculu cu Ungari; toate acestea, că și cele mai multe, din partea majorității magiare se reieptara, că unele ce ar cădea numai în competența Dietei. — Mai pe urma apoi au venit la dezbateri alegerea dirigitorilor Comitatului; lupte ferbinti se ivira din nou, însă foră efepte; — căci opunându-se majoritatea, minoritatea noastră română și de astădată rămase numai cu dorința alegerii, anotându-o aceea la Protocolu. —

Finindu-se astfelu cetirea și pertractarea Decretelor guberniale, au urmat proiectele aduse de unii și alții Reprezentanți; — din partea majorității magiare prin d. Zeik se propuse o adresă lungă și maiestrosă, prin care descriinduse starea absolutismulu trecut, a multor provisore, roga pe Maiestatea Sea c. r. apostolica, pentru restituirea constituțiunii magiare, și a legilor din an. 1848. Întrebându Presedintele, deca au de a grai la această adresă, au ba? s'au radica d. Nicolă, carele spunându-le că pe basă acelu legi o înfrățire, ceea ce totu bine simțitoriulu patriotu debuie să o dorească, nu se va putea midiloci nici odată, din care cauză nici ca poate partini această adresă; după această luă cuveniulu d. Canonici Papfalvi, carele, schitiându pe scurtu nedreptățile Românilor, ce leau suferitu dela atâtă pastre a Magiarilor pe pământulu Ardélului, au părținitu pre antevorbitoriulu; în fine, din partea minorității române prin d. Canonici Negrutiu se propuse o adresă către Maiestatea Sea c. r. Apostolica, pentru catu mai curendă conhiamare a Dietei transilvane și restituirea constituțiunii ardeleni din 1791 pe basă diplomei din 1860 cu schimbări afundu tăiatore etc. a carei substernere prin presiulu comitatensu se și hotărî prin majoritatea Comitetului.

Mai departe se dede apoi serie și unei petiții a Preoțimeii de ambe confesiuni din acestu Comitat, pentru o învătine dela regesculu Gubernu către judecătoriale urbariale, spre dotarea preoților din terenulu comunulu, într-o cantitate mai mare, de cumu prescrie Patentă urbariale din 21 Iunie 1854. Această petițiune acceptându-se din partea majorității Comitetului, s'au hotărît a se substerne la loculu cerutu prin Presedintele comitatensu.

În urm'a sau datu serie și proiectulu insinuat de d. fiscalu Nicolă, că de ore ce comunele române nu sau chiamat ex officio la participarea în alegere între cei cu tacsă de 20 f. și mai mare, să se roge Innaltulu Gubernu Regeseu, pentru costarea (?) alegerilor deastădată, și să se ordonedu o nouă alegere, la carea comunele cu dare de 25 f. și mai mare, să se provoce ex officio la participarea la alegere, însă și acestu proiectu cadindu în minoritate au rămasu simplimente că însemnatu la protocolu. — După acestea s'au datu iara prândiu stralucitu la d. Comitele supremu, la care au luat parte și mai multi reprezentanți români; totu atunci pela 6 ore s'era. au urmat verificarea protocolulu, carele cetindu-se sau autenticatu din partea întregulu Comitetu pelă această observațiune din partea minorității române, ca: Protocolulu de aci înainte să se ia și în limbă română, ceea-ce sau priimitu cu unanimitate, apoi în fine d. Comite supremu multumindu adunăntiei pentru respectulu, și bună înțelegere, au declarat Sedințele Comitetului pentru astădată de finite. Și asiă, după detrecere de mai multe zile — ne reîntorserăm iara la vetrele noastre. — G. . .

Congregațiunea Comitatului Cetate de Balta.

În ziua prefaptă adică 23 Martiu s'au deschis congregațiunea cu o cuventare de Dnulu Administratoru rostită în 3 limbi, și fiind că această congregațiune au fostu continuarea celei din 25 Septembrie a anului trecut, se poate cugetă, că opozițiunile Magiarilor au fostu câtu de contrarie. Totuși pre lângă toate împotivirile după o dezbateri de 4 zile vedindu Magiarii că am reeșit în majoritate și spriginimu legile regimulu, precumu și causă noastră națională, s'au lasat și ei mai moderati, și pre lângă darea mânilor s'au facut restaurațiunea ampoiatilor din toate națiunile și religiunile. — Alegerea celor cu posturi mai înalte, pre cumu Juii primari și Vice-Comitii amesuratu § 23. alu instrucțiunii se va tramite spre aprobare la locurile mai înalte.

Caintielegerea s'au facutu in urmatorulu modu: Unu Jude primariu sa fia magiaru, unulu Român; unu Vice-Comite Magiaru, altulu Român; trei Judi processuali Magiari trei, Romani și doi Sasi, Notariulu Comitatalui magiaru, Vice-Notariulu Roman; in sa cu conditiune, ca cand va fi Comitele supremu Magiaru, Notariulu primariu sa fia Romanu. Acésta contielegere s'au luatu la protocolu, cá sa servéscă de cinosura și spre venitorime. Acestea sunt in celea politice. Asemenea si la Judecatori'a tribunala: 4 asessori Romani, 4 Magiari, unu Sasu, protocolistulu Român; cei lalti, precumu seriitorii și adjunctii Dloru Judi processuali se denumescu de Administratorulu. Acestea sunt fruptele principale ale Congregatiunei nóstre marcale din acestu Comitatu; dar marturisindu adevéru, cu nepotintia-mi este a descrie chiaru tóte pertractările și desbaterile, ca mi-arú trebui prea multa vreme și scrisóre.

Hatiegu in 19 Martiu. Calatorindu cinevá cu atentiune prin Transilvani'a, prea usoru se póte convinge, ca abiá va aflá aci locu, carele se nu vorbéscă prin monumentele sale antice istorice despre glori'a strabuniloru nostrii.

Sciu ca o parte a on. publicu va fi aflatu si pana acú din jurnalele magiare din Clusiu despre o nóua descoperire de asemenea monumente antice in Hunedór'a, aprópe de castelulu Corviniloru in partea despre meadiadi.

Intielegendu eu despre descoperirea mentiunateloru monumente, de si sciamu ca Dlu Benedikty Jude processuale in Hunedór'a, in locu fiindu, fu norocosu a pune mân'a pe acele monumente cumpárandu-le, totusi 'mi tienui de datorintia a-mi castigá o cunoșcintia mai deaprópe despre acelea, si asiá in 9/21 Martiu dimpreuna cu unu amicu esíramu in fati'a locului, unde nainte de tóte cautarámu pre Românulu Adamu Tom'a, proprietarul locului, carele a și sepatu monumentele. Elu este unu omu seracu și simplu in sensulu celu strictu alu cuventulu, si carele nu se potea din destulu mirá de curiositatea nóstra, nepotendu-si esplicá, ca óre de ce faceamu noi atátea vorbe numai pentru nisce pietrii? Esíramu dar la loculu destinatu, unde in sa nu aflarámu de cátu o gramada de pietrii fara nici o insemnătate, și o multíme de oseminte resipite in drépt'a și 'n stâng'a.

Plecáramu de aci la Dlu Benedikty, unde erau duse și asiediate tóte monumintele aflate. Acestu Domnu, cunoscutu și dealtmintrelea in partile nóstre de unu barbatu erudit, umanu și ospitalu, ne cuprinse cu multa afabilitate si ne conduse intr'o camera, unde se aflau monumentele asiediate. Atari monuminte se afla aci preste totu la olalta douedeci de bucáti, in sa numai o pétra intréga, pe carea se afla 12 síruri de scrisóre, ce abiá se mai cunoscuinca. Se afla mai departe intre aceste siese statue in forma de omu, tóte in sa sunt ciungite, la tóte le lipsesce capulu, la câteva si piciórele; se mai afla unu leu sculptatu si vreo cate-va pietrii, tóte vatemate. Pe o peatra in trei unghiuri de dóua parti se afla dóua figuri de omu, asemenea unoru legiunari romani; de alta parte se afla o urna, din carea se redica vitie de viia cu struguri, deasupr'a urnei sunt dóue paseri. Pe un'a dintre aceste pietrii, ce erá 'mbucátita, nefiindu sírurile de scrisóre intregi, amu potutu ceti numai atat'a:

IOSIA

VIXIT AN

VLP ROMV

CON.

Catu mai curendu voiu fi norocitu a tramite onoratei Redactiuni tóte monumintele aceste, desemnate de unu tineru de ai nostrii din Hunedór'a. (Ne rogámu. Red.)

In fine Dlu Benedikty, intr'acarui proprietate se afla aceste monumente, ni-a promis si ni-a datu parol'a, ca la timpulu seu va împarti aceste monumente in dóua parti, si anumitu la Museulu din Clusiu si la Asociatiunea nóstra cála dóua institutiuni patriotice si publice. (Bravo!)

Contámu dar la caracterulu Domnului Benedikty, in carele atátu de frumosu se afla concentratu patriotismulu si onóre, și sperámu, ca la timpulu seu isi va rescumperá negreștu parol'a.

R.

D i n B u c o v i n ' a in Martiu.

(Urmare și incheiare din nr. tr.)

Nu e Bucovin'a nóstra nici Galiti'a nici Ungari'a sau alta tiéra asemenea acelora, cároru poate nu numai le place, ci care au poate și folosu in „negatiunile“ sciute, și 'n acele staruinti politice, ce vedem ca le manifesteada acele ieri ne 'ncetatu fatia cu centrulu imperiului Austriei. Bucovin'a are pre-cum caracterulu, asiá și interesele ei proprie

și diferite de ale Galitiei séu Ungariei: cu mesurariulu deci acest'a alu Bucovinei și nu cu altulu prin urmare are de a se judecá și „cuventulu deschiderei dietei“ din acestu anu. Si intru adevéru Bucovin'a numai asiá potú și trebui sa vorbéscă, cum vorbi Domnulu Procapitanu Eudossiu Cav. de Hurmusachi in acelu cuventu. Cine altu-feliu judeca, pare-ni-se, ca ori cugeta numai supreficialminte; ori ar avé-iarasi multa placere sa-i mai poate aduce Diei Sale Domnului Eudossiu de Hurmusachi, și prin urmare și noua aminte de vestit'a — Dacoromania.

Gloria ensa Ceriului! de acei aducatori aminte de Dacoromania, proprie de fabul'a — „Lupulu și melulu“, suntu la noi dejá cam putini, și de si suntu, credemu ca nici toti cetitorii lui „Wanderer“ pre ei nu-i pré credu nici aproheadia.

Ne-am cam abatut ceva de propri'a — ne tema a corespundintiei nóstre de astadi; in sa sa ne fia ertatu, cáci am socotitu de trebuintia sa vorbimu și despre Presiedintele dietei nóstre, vrendu a o laudá pre aceast'a, și a spune, ca precátu partid'a liberala-si elupta, de si cu grele opintiri, maioritaea: pre atát'a și conducatorulu dietei merita tóta stim'a pentru pradinti'a si tactulu, cu care Domni'a Lui representanteia acésta tieara in imperiulu Austriei, fatia cu supremulu guvernulu centralu, și cu interesele ei cele adeverate.

Acésta maioritate liberala in dieta, care e totodata și maioritate in tiéra, aduse prin purtarea ei in unele siedintie, și anume in siedinti'a a 7-ea, a 11, 12, și 13. a sesiunei de fatia, dietei nóstre cea mai frumósa onóre, și anume in caus'a inceputa cu „banii—cuartirali“ ai clerului nostru—pastorialu ortodossu și finita cu-caus'a autonomiei și constitutiunei legiuite a Besericei ortodósse din Bucovin'a. Aceste siedinti dietale, de n'aru poté intregulu repertoriu alu sesiunei de-acumu alt'a mai multu, decâtu numai aceste siedintie cu cele vorbite din ele imfatísia; aceste si singure suntu și vor fi unu castigu mare pentru istori'a patriei și Besericei nostre, și deaca vá vréa bunulu Dumnedieu, voru fi ele unu castigu mare și pentru noi, adica intreag'a-ne tiéra.

In vorbire escellara in siedintiele aceste Baronulu Alexandru de Petrino, profesorulu pe teologia Vasilie Ioanovicu, Antoniu Cav. de Simonovicu, Georgiu de Flonduru și Grigoriu Illiuti.

Judecati cum vreti: ori grén'a și tanguiver'a puseciune in care deveni starea ierarchica și administrativa a Besericei nóstre din Bucovin'a, deducendu-se prin „samovolnicii“ dela constitutiunea și firea ei cea primitiva la o fatia straina și anti—ortodósă: ori osebit'a demnitate a respectiviloru e caus'a, ca nu numai persóne lumene; ci și — pre-cumu Cav. de Simonovicu, de religiune straina, compatimira cu strembatatit'a nóstra beserica și ciungit'a ei organizaciune naturala și propria, vorbindu acesti barbati cu cea mai apriata bunavointia in interessulu și favorulu Besericei nóstre. Si un'a și alt'a suntu asemeni de mari; și pre-cátu din partea prima a dilemmei acesteia e cunosci vera santién'a, nevinovati'a și perfeptetudinea organismului și caracterului constitutiunale, carele e propriu și primitivu alu Besericei nóstre, și pentru care—si și pusera numitii Domni deputati cuventulu partinirei lor: pre atát'a protegandu și aparandu ei o cauza dreapta și santa, inse totodata și strembatatita, — cu atát'a zelu și esactitudine, dederu prin aceea doveada préframósa, ca nobletia și demnitatea cea adevérata a fiintiei omenesci nu numai le e loru propria, ci o și manifesteada frâncu și fara nici o reserva in fati'a lumii, cum ómeniloru de caracteru și de onóre li se si siede să faca, cându binele comunu — pentru carele si siede, sau mai bine, ar trebui sa siéda unu deputatu in dieta — cere o asemine pasire frânca, fara cá sa se atinga si sa se jignésca prin aceea interessulu statulu și alu Guvernulu — supremu. —

Iniciativ'a in caus'a acést'a o facú numitulu deputatu Alexandru Baron de Petrino, carele vediendu, ca atátu Consistoriulu Bucovinei, cátu și deputatii ce vorbiau despre cestiunea „baniloru—de cuartiru“ ai preotiloru ortodossi, vroiescu și a cum când ne e libertatea confessiunala pré-gratiosu apromisa și garantata, totu anca sa se mai folosésca numai cu cárpituri palliative, care pe-lânga aceea nici nu'su macai de natur'a Besericei nóstre, numai cá sa nu se 'ntórca dela abusu la legalitate, numai cá sa nu lase Consistoriulu nici

cauzele cele de o 'nsemnatate și cumpana mai mare competenței și otaririi Sobórelor—diecesane, și—apoi anca—se 'ntielege, ca în cauze ne—strins—dogmatice — Sobórelor—miste, adeca: compuse din preoți și din mireni. Acestea dîcu, vedîndu—le illustrulu deputatu Alessandru Baron de Petrino, făcî cu „simburulu“ cestiunei respektive celei atît de 'ncalcite prin abuzuri și eviatîuni arbitrare că unu adevăratu „Alessandru“ cu „nodulu gordicu“, si—i dede în siedintî'a a 7—tea dietala cu unu cuventu, însa energicu și potrivitu, propri'a direptiune, dicendu cu glasul sonor și cu unu interessu, carele—lu vedeai ca provine din inim'a unui fiu credinciosu alu unei maice patimitoré, următoriele: „..... simburulu cestiunei acesteia“, se afla, după parerea mea în altu locu, acolo adeca, ca constituiunea Besericeii nóstre cea legala e suspendata, și noi în dreptulu nostru, altmintrea apromissu și garantatu prin legi, — strembatatîi. Tóta adunarea dietale și integulu publicu de diferite confessiuni, de carele erá sal'a dietei la acea siedintiatîcsitu de plina, fu unu minutu cuprinsu de stupóre, audîndu adevăralu — nimeritu prin aceste cuvînte drept în capatîna, apoi rupse în unu aplausu eclatantu, carele semená ca nu mai vré sa 'nceedie.

Tóte cele lalte vorbite despre cestiunea acést'a de alți deputati, și vorbite anca cu zelu și patrundiaciune, suntu ele de valóre și însemnatate mare: inse suntu tóte reducende numai la acestu „simburu“ alu lucrului, lá principal'a cauza a tuturor lipselor în dieces'a nóstă, pre care an—tî'a—si—data atît de cu esactitudine și importantia o descoperi și aretá Baronulu Alessandru de Petrino.

Varietăți și noutăți de dî.

Fostulu dictatôr Langievicz împreuna cu adjutant'a sea fura adusi din Cracovi'ala Lundenburg (unde o multîme de Vienesi cu curiositate de maimutia alergasera numai și numai cá sa—lu véda), și de acolo la Tischnovitz— alta versiune dîce ca la Brünn— în Moravi'a. Tischnovitz e unu orasielu întra Brünn și Prag'a, 4 ore departe de Brünn, cu înpregiurime fôrte placuta. Aici Langievicz va locui într-o casa privata și dîndu—si parol'a de onóre, ca nu va parasi orasielulu, nu va fi tractatu ca prisionieru, ci va umblá liberu.

În dîlele trecute o multîme de deputati dietali ungureni din 1861 predara cu mare solenitate patriotului Franciscu Deák în Pest'a unu albumu pretiosu. Cu acea ocaziunea bar. Eötvös rosti unu cuventu lungu și însufletitu, la care Deák respunse cu afectiune dorerósă. Cinci foi din Pest'a, și anume „Pester Lloyd“, „Pesti Napló, Magyar-Ország, Magyar-Sajtó“ și „Hon“, care adusesera aceste cuventări, fura confiscate. Foile vienesé, adunci și inventiósé cum suntu ele, indata vedusera în acést'a ovatiune o demonstratiune grandiósa și alarmasera jumetate imperiulu. Ce póte face o cuventare între patru paretî! —

Cetatea Cernautiu cu ocaziunea serbărei de 26 Febr. tramise Escellentiei Sele d. Ministru Antoniu cav. de Schmerling diplom'a de cetatianu onorariu alu acestei capitale. Escelentî'a Sea priimîndu denumirea multîmî reprezentantiei cetătîi pentru aceasta onóre. —

Vediuramu pentru prim'a óra noulu insigniu alu Bucovinei cá sigilu alu dietei. Într'o corónă ducala se vede anticulu capu de bouru între trei stele. Inscriptiunea e: Comitétulu dietei Bucovinei. —

Pluralitatea lumilor locuite. Professorulu de Astronomia Camille Flammarion arata în brosiur'a sea: „La pluralité des Mondes habilités“ mai antaiu istoricesce, ca toti ómenii cugetatori ai tuturor timpurilor și natiunelor au fostu de opiniunea aceea; apoi documentéza în modu sciéntificu astronomicu și fisiologicu, ca planetele, cá si pamen—tulu nostru, trăbuie sa fia locuite de ómeni și inzestrate, cá si acést'a, cu animale și plante.

Dupa „Pesther Lloyd“ esu întierile monarchiei austriace cu totulu 454 novele și scrieri periódice. Dintr'acestea 128 se numera între cele politice și 326 între cele nepolitice. Dintre cele politice esu în limb'a germana 71, în cea magiara 19, în cea italiana 13, în cea boemica (cehica) 6, în cea polóna 4, în cea româna 3, în cea serbésca, cea croatica, cea ruténa, cea grecésca și cea ebraica câte 2, în cea ilirica și cea slovacésca câte 1. — Din cele nepolitice esu în limb'a germana 178, în cea magiara 55, în cea italiana 29, în cea boemica 23, în cea polóna 14, în cea serbésca 7, în cea croatica 6, în cea slove—

nésca și slovacésca câte 4, în cea ruténa și ebraica câte 2, în fine 'n cea francésca și cea gréca câte 1. În Vien'a aparú 21 politice și 99 nepolitice, în Bud'a—Pest'a 17 politice și 46 nepolitice, în Prag'a 10 politice și 25 nepolitice, în Triestu 7 politice și 13 nepolitice. — Din nenorocire dintre serierile nepolitice au remasu afara cele 5 românesci: Fói'a Gazetei, Amiculu Scólei, Organulu pedagogicu, Auror'a româna și Strigoiulu; căci de Sperantia nu scimú, de se mai numera între cei vii. —

Principatele române unite.

Domnitoriulu României, precumu ne spune „Buciumulu“ a seversitu în ceste din urma unu non actu de patriotismu și generositate, oferîndu pentru usiurarea finantielor tierei din list'a civile, ce—i competé cá Principe, va sa dîca din proprietatea sea privata, câte 1000 galbini pe luna, asiadara 12000 galbini pe anu. Înaltî'a Sea—si rezervá dreptulu de a dispune singuru de acestu daru, și dispusatiunea, ce o facú, e altu documentu despre sublimele simtieminte, ce—Lu însufletiescu. A destinatu adica a se 'ntrebuintiá aceste sume la cumperarea de tunuri, la încuragiarea literaturii române și la 'nfîntiarea unui consiliu privatu alu Mariei Sele, pentru prepararea proiectelor de legi. Fericitânda pre Români de dincolo pentru acést'a rară maritimia a Domnitoriulu lor, nu potemu a nu gratulá indeosebi „Buciumulu“, care vede pre Domnitoriulu nutrîndu aceleasi simtieminte, ce le profeséza dînsulu scrise pe frunte—i: Instructiune obligatîria! Armarea tierei! —

Generalulu Tell, ministruulu de cultu și instructiune, asemenea—si castigá unu nou titlu la recunoscintî'a tierei, ordinându, cá pe venitoriu în tóta Români'a în bisericile române sa nu se mai faca servitiulu domnediescu decátu în iimb'a româna.

Rusi'a.

Din câmpulu batáliei avemú urmátorele date, mai cu seama de pesie telegrafice.

Lele vel cu restulu corpului seu, care se pretiuesce la 300 fetori, s'a retrasu în lantrulu Poloniei. În tînturile Szavelski și Ponievski revolutiunea se estinde asup'r'a tuturor stárilor.

Drumulu de feru dela Varsiovi'a pâna la Granic'a e ocupatu de militîa russésca. Bandele lui Czeskovski, care nelinisceau drumulu de feru, de—la dissolvarea corpului Langieviczianu sau retrasu spre Kalicz.

Comitetulu revolutiunaru centralu din Varsiovi'a, care după caderea lui Langievicz reluae conducerea resbelului, amenintia cu mórte pre totu acel'a, care si—aru usurpá dictatur'a. Fara indoiala mesura acést'a e îndreptate indirectu asup'r'a lui Mieroslavski; căci mai nu—se póte crede, ca s'aru mai bate altu cineva după nesigur'a onóre de dictatôr. În privîntî'a referintiei între Langievicz și Mieroslavski se dîce, ca unulu din subordinatii lui Langievicz, anume Grabovski sa fia fostu spensuratu, căci aru fi adusu lui Langievicu decretu falsu, cu sigilulu comitetului revolutiunaru imitatu. Bandele singuratece se disolva totu mai multu, și se prevede, ca pre urma va remanea în câmpulu bataliei numai partid'a lui Mieroslavski.

Negur'a, ce invelise pâna acumú pre membrii comitetului centralu alu revolutiunei, se radica totu moi tare, și se vede, ca aceia cea mai mare parte suntu ómeni teneri dela 20—24 ani, cari chiaru și între Poloni suntu de abea cunoscuti. Presiedintele pâna în septemânile trecute fusese unu angineriu la drumulu de feru dintre Varsiovi'a și Vien'a, anume Marczevski, care fu prinsu în Varsiovi'a și prin hartiile aflate la dînsulu esoperá și cunóscerea celor alalti.

Scirea, ce se latise decurendu, ca Marchionele Vielopolski aru fi cadiutu în disgratia la Mareducele Constantin și la Imperatulu Alessandru alu II, se demintiesce. Multu se dîce a fi contribuitu la întarirea pusatiunei lui Vielopolski invectivele vomite de printiulu Napoleonu asup'r'a lui; căci Mareducele Constantin sa fia dîsu, ca pre cine injura asiá tare printiulu Napoleonu, acel'a trăbuie sa fia unu barbatu de statu emininte, sau celú putînu amicu sinceru alu Rusiei. De celú mai bunu dintre ducii insurgentilor trece acumú Padlevski, care mai nainte fusese capitanu de artileria și professoru la academi'a militara din Petropole.

Burs'a din Vien'a în 27 Mart. (8 Apr.) 1865.

Metalicele 5%	76. 75.	Actiile de creditu	206. 60.
Imprumutulu nat. 5%	81. 75.	Argintulu	109. 50.
Actiile de banca	804.	Galbinulu	5. 25.